

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir gaîmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Episcopul Hajdudorogh-ului.

În legătură cu cele comunicate de noi, relativ la *revisuirea* bullei „Christifideles graeci”, episcopul noii dieceze de Hajdudorogh a acordat un interview ziarului „Est”.

Reținem câteva pasaje din acest interview, cari sunt actuale și interesante, pentru modul de gândire al noului prelat catolic.

Pentru autenticitatea lor răspunde, bineînțeles, ziarul din care luăm informația, căruia îi atragem atenția, că „Unirea” *nu e organul officios* al metropoliei din Blaj — lucru ce l-am mai declarat și până acum, de o mie de ori!

Sunt unele comune, unde dintre 1500 credincioși sunt și 300—400, cari vorbesc românește și de dragul acestora ei doresc să anexeze întreagă comunitatea bisericească diecezelor române, ca să o romanizeze, lucru ce — durere — se confirmă prin multe exemple. Ei bine, eu la asta nu mă pot învoi. Între credincioșii mei pot să fie de aceia, cari vorbesc românește („román nyel-vüek”) *dar și aceștia sunt maghiari*. (?) Ca episcop am datoria să mă îngrijesc de lipsele sufletesti ale tuturor credincioșilor. De aceea, având în vedere pe români, unde voi afla de necesar, voi aplica preoți cu sentimente bune maghiare, cari vorbesc și românește, și învățători de asemenea. Dar *nu voi permite*, să mi-se ciungărească dieceza. Asta am declarat-o atât dlui ministru președinte, cât și celui de culte.

Relativ la pertractările de împăciuire cu contele Tisza, noul prelat a declarat:

În orice caz, e neexplicabil pentru mine, cum contele Tisza, în calitate de ministru președinte al Ungariei *se dimite* în pertractări cu membrii comitetului național român. Dar ce privilej deosebit au românii în Ungaria? Se poate, că dl ministru președinte — din motive de guvernământ, pe cari nu le cunosc — află de necesară netezirea unor diferende, dar

vremea pertractărilor și modalitatea lor, *mă umplu de groază*. Durere, nu se poate smulge din conștiința publică convicția, că pactarea cu românii se face în urma amestecului României.

Relativ la pedeapsirea preoților români, cari au înzultat pe vicarul de Hajdudorogh, noul arhieru declară, că a intervenit singur, pentru ca să se sisteze orice pedeapsă, rămânând cei vinovați numai cu pedeapsa deținerii preventive. Aceasta pentru liniștirea animozităților și a nouilor turburări. — și încheie:

Dar ca maghiar, nu voi îngădui românilor *nici o palmă de pământ* din această dieceză, în fruntea căreia m'a pus Majestatea Sa regele și Sfințitul Pontifice.

Nu analizăm aceste enunțiații. Nu întrebăm nici întru cât e compatibilă cu caritatea creștinească — cea mai strălucitoare, perlă în coroana unui arhieru — *groaza*, cu care Episcopul de Hajdudorogh, urmărește acțiunea pacificatoare româno-maghiară.

Altceva ne împoartă acum și pe noi și pe Episcopul de Hajdudorogh: *revisuirea bullei „Christifideles”*.

Ei bine, cu toată hotărîrea nestrămutată a noului prelat, de a nu ceda nici o palmă de pământ din dieceza, ce i-s'a încredințat, noi susținem *în întregime comunicatul nostru relativ la revisuirea numitei bulle*.

Informația o avem dintr'un isvor așa de competent, încât nu putem ezita nici pe o clipă în adevărătatea ei! Și *revisuirea bullei*, — fie încredințat Hajdudorogh-ului — se va face și fără învoirea Arhierului ei.

Tratatul româno-maghiar.

Privitor la împăcare a făcut dl Vasile Goldiș importante declarații. Fixăm din ele următoarele:

După părerea mea, rezolvarea chestiei românilor e necesară în interesul consolidării interne a Ungariei, dar și din punct de vedere al politicii externe. Este adevărat,

că România, prin natura intereselor ei e legată de Tripla Alianță, dar și Tripla Alianță pune mare preț pe prietenia României. Natural că alipirea României de Tripla Alianță va fi cu atât mai strânsă, cu cât chestiunea Românilor din Ungaria va fi rezolvată în mod mai fericit, căci deși România nu face politică de sentimente, ci de interese, totuși nu e mai puțin adevărat, că ea se interesează de soarta românilor din Ungaria, pe care o și influențează. Această chestie interesează și Viena și Berlinul.

Wekerle, pe când era prim ministru a încercat în urma unei dorințe exprimate din cele mai înalte cercuri să rezolve chestiunea naționalităților. El a declarat însă, că nu poate rezolva această problemă. Contele Tisza dându-și seamă de importanța chestiunii naționalităților, se încearcă acum să rezolve. Dacă însă partidele se vor opune, contele Tisza va fi silit să facă noi alegeri spre a da ocaziune națiunii, ca să se pronunțe asupra oportunității împăcării.

Trebue să se știe, că este absolut necesar ca pacea să fie încheiată.

În cursul tratativelor, contele Tisza a dat multe dovezi de condescendență, fiind convins, că s'au făcut multe nedreptăți celor 3 milioane și 700 mii de români din Ungaria. Contele Tisza a făcut tot posibilul spre a realiza pacea. Dacă pacea nu se va putea încheia, noi ne putem aștepta la cele mai mari prigoniri.

Peste 10 sau 14 zile chestiunea va trebui rezolvată într'un fel, fie că se va stabili o înțelegere definitivă, fie că tratativele vor eșua.

Noi cerem în primul rând aplicarea paragrafului 38 din legea sancționată în anul 1866. Nu facem nici o obiecțiune, dacă se pretinde ca în școlile românești, pe lângă limba românească să se învețe și limba maghiară, sub condiție însă ca învățământul să nu fie stânjinit prin acest fapt. Ar fi de dorit ca în toate regiunile locuite de români, învățământul limbei românești să fie obligator, precum e învățământul limbei germane. Contele Tisza nu are nimic de obiectat în privința acestei cereri.

Chestia judecătorilor nu e atât de dificilă, precum se crede. Noi dorim ca românii să se poată folosi de limba lor față de judecător, iar sentințele să fie traduse din limba românească în limba maghiară. În acest scop e necesar, ca judecătorii să cunoască limba românească.

Primul ministru e convins că sentimentul patriotic s'ar cultiva mult mai bine, dacă

poporul român ar avea convingerea, că nu e străin în Ungaria.

Tot astfel se prezintă și chestia administrației.

În ce privește politica de împărțire, cred că contele Tisza o consideră ca dificilă. Noi suntem de părere că în regiunile locuite de români, pământurile cumpărate de stat, trebuie împărțite și la români.

Chestia dreptului de înfrunțare nu prezintă dificultăți.

În ce privește maghiarizarea denumirii localităților contele Tisza s'a declarat adeseori în privința acestei dispoziții. Noi suntem de părere, că pe lângă denumirea maghiară, să se întrebuițeze și cea românească.

Se înțelege că chiar dacă se va încheia, aplicarea nu se va putea face de cât treptat.

Dacă înțelegerea se va stabili, desigur că cei 30 sau 40 deputați români vor trebui să sprijine guvernul.

În chestia împărțirii a interpellat întruna din ședințele Camerei ungare contele Apponyi care a făcut ministrului prezident aspre înfrunțări pentru „încercările aceste”. L'a învinuit, că prin aceasta a pus la ordine zilei chestia naționalităților, a recunoscut ipso facto existența poporului român ca grup etnic deosebit și a admis îndreptățirea altor state (Berlin, Viena) de a se amesteca în afacerile interne ale Ungariei. Nu crede în posibilitatea unei împărțiri, deoarece „conștiința de rasă nu va admite nici odată cadrele statului unitar național maghiar”. Trebuia așteptat cu tratativele timpul, când legea lui Apponyi etc. va sufoca definitiv conștiința de rasă, scoțând biruitoare ideea statului național.

Tisza a răspuns scurt, fără a intra în meritul tratativelor. Românii trebuie să se

pună fără nici un gând rezervat pe baza statului unitar național maghiar, în schimb li se va acorda cea mai largă egală îndreptățire.

„Totul atârnă dela atitudinea comitetului partidului național român. Dacă va elimina din program punctele ce nu se pot acorda cu țintele noastre politice, va fi bine. Eu, deplin convins de marea importanță a chestiunii și având multe experiențe, le adresez și cu acest prilej rugămintea serioasă și caldă: să nu scape o ocazie, care le îngăduie, mai mult decât oricare altă ocazie imaginabilă, puțința să servească mai bine și mai esențial intereselor binepricepute ale neamului lor. Nu știu, care va fi sfârșitul tratativelor, dar am conștiința împăcată — și mă voi gândi întotdeauna liniștit la năzuințele mele, având credința, că am făcut un lucru înțelept și folositor în interesul națiunii maghiare”.

La replica lui Apponyi a mai declarat contele Tisza:

„Nu putem contesta cetățenilor țării dreptul a forma, dacă așa le place, partide politice și după rasă și naționalitate. (Mai multe voci: Aici e aici!)

Dep. *Colomán Kovács*: Așa vorbe n'a mai spus nici un ministru maghiar. (Sgomot mare pe băncile opoziției).

Președintele: Îl rog pe dl deputat Polónyi să nu întrerupă mereu.

Contele Stefan Tisza: Cine trage la îndoială acest adevăr se pune în contradicție cu teza fundamentală a libertății politice. E lucru necoresct, e lucru foarte necoresct, dar dacă există odată dorința, ea se va realiza — și a nu admite anumite cadre oficiale, înseamnă o politică de străuț, care aruncă odiu asupra Ungariei (Aprobări) și care ne înfățișează în rolul unor asupritori în fața lumii, dar care nu folosește nimic,

pentru că degeaba, comitetul național român a existat și a funcționat sub guvernul coaliției întocmai ca și înainte și ca după coaliție, dând foarte aprige lupte electorale. Dați-mi voie, acesta e adevărul simplu și clar. Nu-l recunosc de reprezentatul chemat al românimeii din patrie, dar îl recunosc de forul de încredere al celor, cari, după părerea mea, îndeajuns de nenorocos și de greșit au voit să-și formeze partidul politic pe bază naționalistă”.

Notăm, că dl Jászai Oszkár, analizând în „Világ” polemica acestor doi conți pe tema chestiei românești spune, că chestia naționalităților nu se poate rezolvi numai pe bază democratică. Poporul trebuie să capete drept, cultură și administrație în limba lui.

Inaugurarea parohiei și protopopiatului gr.-cat. român al Brașovului.

Brașov, 28 Dec. n. 1913.

Azi și a ridicat, după frământări îndelungate și după muncă și fertă enormă, biserica noastră modestul stindard pe zidurile orașului Brașov. Stindard modest și curat, menit să adune sub faldurile sale pe cei răzlațiți și neștiuți, pe cei nebăgați în seamă, dar în ale căror piepturi licărește credința în Dumnezeu, și au dorul de a se închina și ei din când în când, fie și numai la zile mari, la altarul, la care-i trage inima.

În Dumineca de pe urmă a anului 1913 s'a inaugurat deci noua parohie, constituită, și noul protopopiat — numit al Brașovului — în modesta capelă a „Bunevestirii” situată în cea mai frecventată stradă — strada lungă — din Brașov-veciu. Aici s'au adunat credincioșii, ascultând cu evlavie sfântă, cea

FOIȚA.

O mândră dimineată!

Departa 'n răsărituri, în peștera săracă
Fecioara sfântă astăzi cucernic fruntea-și
Și naște 'n întuneric pe pruncul sfânt Isus
Ce-avea să-aducă lumii un dar de preț nespus.

La leagănul lui însă vin Crai de se închină,
Și ceriu-și pune ștrajă podoaba-i de lumină
Și îngerii scoboară vestindu-i sfânta lege
Și cântece-i închină ca la un puternic rege.

Nu-avea să stăpânească oști mari și 'mpo-
Nici să conducă lupte de neamuri învrăjbite
Ci avea să verse 'n inimi și 'n suflete iubirea,
Pornind pe altă cale de-acuma omenirea;

Avea să-aducă-n lume o nouă 'mpărăție
De pace și iubire, și avea ca să ne fie
Izbăvitor de rele și dătător de viață —
Avea o chemare sfântă și-atâta de măreață.

Și-acum serbăm azi iarăși frumoasa sărbă-
Cu douăzeci de veacuri încinsă de splen-
Privind ni-să îndreaptă spre peștera săracă
Unde Fecioara sfântă cucernic fruntea-și

Un neam întreg privește și azi cu dor și
Spre peștera săracă cu cetele-i de îngeri —
Și-și cere desrobirea din mreaja de păcate
Își cere dela ceriuri visata-i libertate.

Priviți spre răsărituri ce nor ceresc străluce
De milă și 'ndurare, și ce speranțe aduce,
Sus, inimile noastre cu toți să le-avem sus,
Că 'n peștera săracă să naște azi Isus.

El va sdrobi a sclăviei triste și grele lanțuri
Ne spun cete de îngeri prin cântece și dan-
Dreptatea învingătoare va stăpâni El, Sfântul,
Sărac cum este, a Lui e și ceriul și pământul;

El va aduce 'n lume o nouă 'mpărăție
De pace și iubire, și are să ne fie —
Izbăvitor de rele, și dătător de viață. —
Răsare sus pe ceriuri o mândră dimineată!
Vasile B. Muntenescu.

Beatificarea Bernadettei Soubirous.

Nu cred să mai fie cineva, care să nu fi auzit despre copila cea de 14 ani, cu numele Bernadette Soubirous, căreia înainte de aceasta cu cinci zeci și cinci de ani și jumătate i-s'a arătat la peștera Massabielle Preacurata Vergură Maria.

Era prin 11 Februarie, aproape de a-

miazi, când Bernadette cu încă două fetițe, Maria și Ioana o soră și o prietină a ei au plecat în pădure să adune lemne. Maria și Ioana au trecut peste râul Gave, și au înaintat binișor prin pădure. Bernadette însă rămâne îndărăpt. Ea e mai debilă, puțin cam bolnăvicioasă și se teme să treacă râul. Totuși vrea să încerce. Să așeze pe o piatră, să se desculțe, când de odată aude o adiere lină de vânt. Privește înainte și din peșteră vede desprinzându-se un chip frumos de femeie îmbrăcată în haine strălucitoare și încinsă cu un brâu de culoare vânăta. Pe cap cu un văl alb, Sub picioare o tufă de trandafiri frumoși. Măinile împreunate spre rugăciune. Zimbea așa de blând și privea la Bernadette cu atâta gingășie. Era Preacurata Vergură Maria, — s'a arătat Bernadettei.

Și din ziua aceea până în 16 Iulie s'a arătat de 18 ori și a vorbit cu Bernadette. Vestea arătării s'a lăsat peste tot locul și popor mult alerga la peșteră să vadă aceasta minune. Autoritățile civile și chiar și superioritatea bisericească o priveau cu nedumerire. Din cauza aceasta Bernadette a și avut multe neplăceri și a trebuit să sufere mult. Îi puneau tot felul de întrebări grele numai să o poată incurca. Dar nu le-a succes.

În urmă parohul Peyrawal i-a mijlocit să fie primită ca novice în mănăstirea din Nevers. Aici s'a distins cu deosebire îngrijind bolnavi.

dintâiu liturghie celebrată de părintele vicar al Făgăraşului Iacob Popa, de noul paroh-protopop Moise Brumboiu, de parohii Ioan Crişan, Ioan Fulicea, Dănilă Sasu şi de preotul Greg. Manoilă care a făcut pe daconul.

Capela era aranjată provizorie, avea cu toate acestea un aspect sărbătoresc şi plăcut şi s'a umplut până la ultimul loc de mulţimea credincioşilor. Ea — capela — a fost binecuvântată abia în aceeaşi dimineaţă, înainte de utrenie.

Inaugurarea s'a făcut în cercul restâns al credincioşilor gr.-cat. — nefiind capela deplin aranjată.

La s. liturghie, după s. evanghelie, şi după vorbirea instructivă a delegatului, s'au citit decretul de înfiinţare şi de denumire a noului paroh-protopop, Moise Brumboiu, prin preotul Gregoriu Manoilă din Tohanul-vechiu, după cari dl delegat metropolitan, vicarul Făgăraşului, Iacob Popa, cu cuvinte potrivite a predat cheia, s. evanghelie, şi s. cruce nou denumitului paroh-protopop.

Foarte emoţionat a luat apoi cuvântul nou denumitul şi pornind din cuvintele s. liturghii: „Cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi cu iubire să vă apropiaţi“ a ţinut o duioasă vorbire-program, ascultată cu cea mai mare atenţie şi mângâiere sufletească. Am reţinut între altele următoarele cuvinte: „Ca şi această capelă — ba mult mai modeste — erau locurile de rugăciuni ale vechilor creştini, cari însă aveau în inimile lor frica lui Dumnezeu, credinţa şi iubirea, prin cari ei s'au făcut mari înaintea lui Dumnezeu, s'au făcut sfinţi, iar modestele lor locaşe s'au prefăcut ca prin minune mai târziu în biserici frumoase; să avem şi noi frica lui Dumnezeu, credinţa şi iubirea, şi ne va ajuta şi nouă Preabunul Tată ceresc..

S'a continuat apoi s. liturghie la sfârşitul căreia s'a cuminecat o parte a tinerimii studioase din loc. Terminând s. slujbă, protopopul a adus mulţumită binefăcătorilor

din Blaj, cunoscuţi din nobila jertfă adusă la întemeierea acestui aşezământ, vatră pentru întărirea credinţei noastre şi lăţirea moralei creştine. Din incidentul acestei solemnităţi au dăruit noiei parohii şi anume dna Tincuţa Bogdan n. Pop, o păreche de sfeşnice cu câte 3 braţe, admirabile pentru masa altarului, iar vudnicul comerciant fruntaş dl Ioan Săhădean 100 cor., cărora li-se aduce şi aici călduroasă mulţumită.

Trebuie să amintesc, că în tot decursul solemnităţii, în biserică s'a păstrat cea mai desăvârşită bunăranduială, mulţumită dlui prim-curator bisericesc Vasile Popa, maior în retragere, care a purtat neobosită grijă de aceasta.

Noul paroh-protopop a fost apoi salutat în numele preoţimei tractuale dl Ioan Fulicea din Şinea-veche şi în numele curatoratului bisericesc şi al credincioşilor braşoveni de dl Petru Pop, jude de tribunal în pensiuine,

După amiazi la ora 1 a fost masă comună în salonul „Suciu“ în decursul căreia s'au rostit mai multe toaste. Pentru Exelenţia Sa Mitropolitul Mihályi din Blaj a închinat noul protopop Moise Brumboiu, pentru protopopul, părintele vicar al Făgăraşului delegatul Iacob Popa, pentru dl delegat, prim-curatorul Vasile Popa, pentru preoţime, dl jude Petru Pop, pentru mamele române, dl Aron Popa Radu, pentru curatoratul bisericesc dl Ioan Fulicea şi pentru credincioşii braşoveni preotul Gregoriu Manoilă etc.

Totul a decurs în cea mai bună dispoziţie sufletească şi participanţii au dus cu sine cele mai bune impresii.

Fie ca anul 1914, în care intrăm cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi cu iubire, să ne fie de bun augur pentru munca cinstită, care s'a început de noi azi!

X.

În 22 Septembrie 1878 a depus votul solemn. Să spună despre ea, că observă toate regulele cu cea mai mare stricteţe. Ii plăcea mult să cerceteze Sanctissimul să mediteze asupra suferinţelor lui Hristos şi să cinstească în chip deosebit pe Preasfânta Fecioară Maria.

A murit în 16 April 1879, în etate de 35 ani.

Vieţa sfântă ce a petrecut-o aceasta fecioară nevinovată, a dat privilegiu să facă paşii de lipsă pentru beatificarea ei. Chestia beatificării a ajuns înaintea sfântului Scaun unde pe lângă observarea regulilor prescise, la rugarea P. Sale Ludovic Capere, conducătorul acestor afaceri, precum şi a cardinalilor şi prelaţilor bisericeşti, Eminenţia Sa Dominic Ferrata, în şedinţa ordinară a Congregaţiunii Riturilor, ţinută în Vatican la 5 August 1913, a pus următoarea întrebare: „oare să se esmită comisiune în afacerea care se tractează“? Şi membrii congregaţiunii au răspuns; „Da, să se esmită dacă şi Preasfântul Părinte Pontifice se va învoi“. Şi Preasfântul Pontifice s'a învoit şi a permis să se esmită comisiune pentru începerea procesului de beatificare a Bernadettei Soubirous.

Decretul Preasfântului Părinte poartă datul de 13 August 1913.

Acest decret a fost primit cu bucurie de întreaga lume catolică, dar cu deosebire în Franca, în Lourdes, oraşelul minunilor de azi, vestea despre beatificarea Bernadettei a fost primită cu un adevărat entuziasm.

Dela la 15 August episcopul Francisc Xaver din Lourdes, în predica ce-a ţinut-o credincioşilor adunaţi înaintea peşterii minunate a comunicat acest decret şi încă în aceeaşi zi a scris Preasfântului Părinte dela Roma, mulţumindu-i pentru bucuria ce le-a cauzat.

Luni dimineaţa în 18 August, la altarul dela peşteră s'a servit liturghie solemnă, la care au participat şi cei doi fraţi încă în viaţa a Bernadettei, eu familiile lor, neamurile şi călugăriţele din Lourdes şi încă alţii mulţi vre-o câte-va mii de oameni.

Procesul s'a terminat, şi azi Bernadette e beatificată. Şi în anul viitor, din prilejul congresului euharistic, ce se va ţine din 9—13 Septembrie în Lourdes, de bună seamă, că în rugăciunile ce se vor înălţa către Preacurata Vergură Maria, se va aminti şi Fericita Maria Bernadette Soubirous, pe care Sfânta Fecioară, a învrednicit-o de cea mai mare cinste, arătându-i-se în mai multe rânduri.

Ioan Popu Câmpianu.

Alegeri congregaţionale în Stâna, Socondul-mare şi Mădăraş din Comitatul Sătmar.

Am aşteptat îndrumările partidului naţional comitatens referitoare la alegerile congregaţionale, pe cari să le urmăim în cercurile româneşti resirate pe întreg comitatul, dar reprimind nici o îndrumare, noi ceşti dela poalele Codrului, am procedat pe cum am aflat de bine. Pe lângă toate acestea rezultatul luptelor noastre electrale este satisfăcător, ba în cercul Socondul mare, unde pe lângă două comune mici româneşti Hodişa şi Solduba cu abia 100 alegători, mai aparţin 3 comune mari şvăbeşti: Socondul mare, Şandra şi Răteştel cu peste 200 alegători şvabi şi totuşi pe lângă toate terorizările a ieşit biruitor preotul din Soconzâl: Ioan Puşcaş, contra candidatului oficial, căsnarul dominal din Socondul mare, al contelui Iuliu Károlyi, polonul renegat Staindeilszky Oswald. Ziua alegerii a fost 30 Decembrie, când după o luptă crâncenă şi desperată, în care alegătorii din Hodişa, conduşi la urmă de bravul învăţător: Anania Măgdaş, de judele comunal T. Orha, şi de curatorele prim I. Orha, sau luptat bărbăteşte ca nişte lei, cari cu isteţimea lor mult au contribuit la biruinţa preotului Puşcaş. Dar precum s'au purtat de brav Hodişenii, pe atât de scârboş sau purtat Soldubanii, cari neascultând de povăţuitorii lor pentru beuturi otrăvitoare şi-au vândut voturile lor renegatului căsnar dominal, şi numai curatorele prim I. Bercian dimpreună cu 3 fruntaşi au votat cu noi, iar ceilalţi morţi de beutură au votat contra noastră. Fie-le ruşine! Purtarea lor ruşinoasă într'atăta a scandalizat pe şvabii din Şandra, încât la mai mulţi li-au spart capetele. Şi meritat'au. Răteştenii, — deşi sunt şvabi, pe lângă toate memelile notarului din Răteş: Iuliu Bolkis, carele de altcam e fiu de român şi este un nevrednic nepot al Marelui Arhieru de odinioară Vancea, şi carele s'a crescut în fundaţiunile Internatului Vancean din Blaj, — în frunte cu plebanul Körösi, cu învăţătorii lor, judele, postameşterul, cu un cuvânt —, cu toţii au votat pentru noi. Şândrenii s'au desbinat în două, fruntaşii toţi au votat cu noi atrăgând pe partea noastră mulţimea votizanţilor. Ba căsnariul pe lângă toate sfertările sale extreme nici chiar în cuibul seu în Socondul mare, nu şa putut asigura totalitatea voturilor, căci cei mai aleşi şi mai harnici Socondani au votat cu părintele Puşcaş, care a biruit pe contrar cu o majoritate de 22 voturi. Şi astfel în cercul Socondul mare, unde 2 din 3, părţi a alegătorilor sunt şvabi totuşi putem învinge dacă avem bărbaţi iscusiţi şi inimoşi, ca părintele Puşcaş, care n'a crutat nici osteneală nici jertfă materială, ce se recer la astfel de lucruri. Se svoneşte că alegerea popii valah va fi nimicită. Promitem însă solemn părintelui Puşcaş din Soconzâl, că ne vom face datorinţa şi la o nouă alegere.

Tot în 30 Decembrie s'a făcut alegere şi în cercul Stâna, unde a candidat harnicul şi zelosul preot al Hodişei, Mihail Vida, care, ca fiu de ţaran din Stâna, a intrat în luptă cu mare şanză de izbândă, cu atât mai vărtos, că în toate patru comunele aparţinătoare cercului, cu majoritatea votizanţilor e în legătură de sânge. Candidatul puterii

la Stăna a fost calvinul notar din Socondul mare, Cséke István, iar președintele alegerii a fost renegatul Staindeilszky din Socondul mare. Soconzălenii și Cuțanii, absentând perintele Pușcaș, carele era ocupat în cercul candidării sale, în noaptea înainte de ziua alegerii, cu terorizări și momeli au fost înșelați la crăsmă, unde toată noaptea turmentați fiind de beutură, dimineața cei mai treji au fost târâriți între puștile gornicilor contelui la Stăna, iar pe aceia, în cari nu s'au increzut, că vor vota cu Cséke, mai adăpându-i i-au lăsat morți de beți acasă, astfel din Soconzăl, pe lângă toate, că cei mai aleși oameni sunt înrudiți cu părintele Vida, totuș numai învățătorul Ioan Furcic și Ioan Pop bătrânul au votat cu noi, iar din Cuța numai singur Ioan Gocan, învățătorul, cari învățători fie-le zis spre laudă, ambii au stat neclintiți sub steagul nostru și nici de cum nu sunt vinovați, că poporul s'a purtat așa de slab și mișelește, lăsându-se ademenit și terorizat de niște nemernici. Boldanii în parte s'au purtat cinstit spălându-și rușinea, ce i-a ajuns la alegerea trecută, când toți au votat contra noastră, dar acum cei mai mulți în frunte cu învățătorul Vasile Cucu, au votat cu noi, făcându-se vrednici de toată lauda atât ei, cât mai vârtos învățătorul Cucu, care n'a șovăit să rumpă legăturile de prietenie ce le avuse cu notarul Bolkis, aliându-se cu trup cu suflet partidului nostru. Iar Stănarii începând dela primar până într'unul în frunte cu părintele suflesc Alexandru Papp și cu neobositul învățător Gheorghe Șinca, cari ambii și-au pus toată silința pentru izbânda părintelui Vida, au votat cu toții cu noi. Pe lângă toate acestea însă candidatul național, preotul Vida, a rămas în minoritate în urma mârșavelor apucături ale prezidiului și din cauza lăcomiei josnice a Cuțanilor și a Soconzălanilor. Alegerea s'a protestat, și la caz de nimicire, când preoții Vida și Pușcaș nu vor fi angajați în 2 cercuri deodată, și contând iarăș pe zeloasa și laudabila conlucrare și părtinire a bravilor și bunilor noștri învățători A. Măgdaș, G. Șinca, V. Cucu, I. Gocan și I. Furcic, sperăm o învingere glorioasă.

În Mădăraș s'a făcut alegerea tot în 30 Dec. între candidații puterii: N. Rébay, director dominal al contelui Károlyi și un oficiant comitatens și candidatul nostru Dr. Augustin Mircea directorul filialei „Sătmăreana” din Ardediu, care făcând pact cu notarul N. Szabó, a eșit biruitor asupra candidaților oficiali. Românii noștri din Mădăraș conduși de înflăcăratul naționalist L. Mărcuș s'au purtat foarte brav și laudabil.

Din alte centre românești din comitat încă nu ne-a sosit știre, sperăm însă firm, că pretutindenea preoții și învățătorii precum și poporul și-a făcut datoria precum se cuvine.

—l—a.

Corespondențe.

Despărțământul Vișeu-Iza.

(Activitatea lui culturală dezvoltată în anul 1913).

(Continuare)

Delegații Comitetului au fost îndatorati să raporteze despre rezultat până în 1 Maiu n., în urmare On. preoți au fost rugați să pregătească poporul și să avizeze

în scurt pe delegați, că ce chestii vor tracta în prelegerile populare în parohiile lor și eventual în altă comună împărțită tot aceluși delegat? Pe când socotesc de mai acomodată vremea pentru înființarea reuniunii de temperanță și agenturii? Pe când ținerea prelegerilor?

Delegații Comitetului au și trimis în 7 Februarie n. a treia circulară (fiecare în cercul său) cu următorul cuprins:

„Mult Onorate Domnule!

„Direcțiunea despărțământului cultural „Vișeu-Iza” în 9 Dec. n. 1912 V'a trimis apelul Comitetului central al Asociațiunii și circulara de sub nr. 1831 pentru înscrierea țăranilor noștri la biblioteca populară, pentru ținerea șezătorilor literare și a cursurilor cu analfabeții, rugându-Vă să ajuta-Ți deșteptarea credincioșilor DV. prin împlinirea cerințelor cuprinse în susamintitele documente și despre rezultat să relata-Ți în 16 Ianuarie n. a. c. folosind în scopul acesta coala informativă ce Vi-s'a trimis tot atunci.

Apelul și circulara Centralei le-a trimis și recomandat în atențiunea Veneratului Cler și Ilustrisimul Domn Preasfințitul Arhiepiscop și Episcop al nostru Dr. Vasile Hossu îndemnându-ne să zelăm întru deșteptarea culturală a poporului român.

„Direcțiunea desp. a chemat la apostolia culturii românești pe fiecare Preaon. preot în parohia sa, promițând după trebuință întreprinderea și conlucrarea membrilor din Comitet, deoparte pentru că preotul este luminătorul și el trebuie să fie și lumina cea mai strălucitoare a poporului său, de altă parte membrii comitetului sunt prea muncitori, ca ei să inițieze și în cele mai elementare cunoștințe culturale-sociale și economice pe frații noștri țărani din comunele, cari au păstori sufletești conștii de chemarea lor preoțască și de datorința primordială față de înaintarea culturală a neamului românesc din care face parte.

„Cu părere de rău trebuie să constat, că până în ziua de azi nici un preot n'a relatat la Comitet despre acțiunea culturală la care a fost invitat.

„În 3 Februarie n. 1913 Direcțiunea desp. V'a trimis un exemplar din statutele reuniunii de temperanță comunicându-Vă și aceea, că subscrisul este incredințat din partea Comitetului să efectuească dimpreună cu M. On. DV. lucrările atinse în scrisoarea prezentă și neisprăvite până acum.

„Cu tot respectul Vă rog deci să mă avizați în decursul unei curente, că aveți lipsă de întreprinderea mea la înființarea agenturii comunale, a reuniunii de temperanță, la câștigarea membrilor ajutători la ținerea prelegerilor populare și peste tot la înaintarea culturală și economică a poporului român din parohia DV? Dacă da, să-mi împărțășiți, în care Duminecă socotiți, că ar fi mai potrivit să ținem prelegerile și să formăm agentura și reuniunea? De nu simțiți lipsa ajutorului meu să binevoiti a-mi scrie, că pe când veți împlini toate aceste? ca să putem comunica cu oficiul pretorial programa activității desp. ce va satori Comitetul pe baza rapoartelor delegaților săi în ședința din 1 Martie n. a. c.”

Ploile ce s'au vărsat fără de întrerupere în anul acesta peste hotarele noastre și nevoile simțite în urma anului precedent asemenea furtunos, ne-au împiedecat în cercetarea comunelor. Poate că vremea aceea

de tot desperată au reținut și pe On. preoți dela pregătirea poporului pentru formarea reuniunilor proiectate și dela relațarea peste starea culturală din parohiile lor.

Între împrejurările aceste directorul despărțământului a spedit în 6 Sept. 1913 următoarea circulară:

„Preaonorate Domnule!

„Comitetul dirigent al Despărțământului „Vișeu-Iza” al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român în ședința sa ținută în 30 August n. 1913 a prolongit termenul de acțiune a delegaților pentru înființarea agenturilor și a reuniunilor de temperanță în toate comunele din raionul desp. până la 30 Oct. n. 1913

„Aducându-Vă aceasta la cunoștință Vă rog în numele Geniului român să pregătiți poporul prin predici acomodate și prin conferințe și sfaturi la pasul hotărîtor de a se conțeni în beutura prăpăditoare prin înființarea reuniunii de temperanță, cum au făcut aceasta și credincioșii din Dragomirești; să combinați agentura culturală română în comuna DV. și să chemați pe delegatul Comitetului pentru înființarea acestor așezăminte culturale-morale și economice în cel mai scurt timp.

„Domnii delegați sunt invitați să-mi comunice programa acțiunii proiectată în cercurile lor până la 30 Sept. n. 1914, ca să pot prezenta la vreme întregă programa conferințelor din cercul pretorial al Izei la oficiul pretorial de aici. Preaonorații frați Preoți din cercul Vișeuului sunt rugați să se adreseze în cauza aceasta către secretarul despărțământului Dr. Găvrilă Iuga avocat în Vișeu de sus, care va înainta lista operațiunii proiectată în cerc la oficiul pretorial al Vișeuului.”

În comitiva cu care trimite Directorul la adresa tuturor domnilor preoți circulara aceasta îi îndeamnă la muncă mai intensivă, mai ales acum, când în urma vremilor dezastruoase din acești doi ani poporul nostru să luptă cu foamea și privește desperat în viitor. Acum e și pericolul mai mare ca să cadă cu totul sau și numai în parte credincioșii noștri în sclăvia jidană prin cumpărarea mălaiului pentru traiu din boltele străine cu prețul întreit. Până când în societate putem pune stavilă prăpădirii poporului nostru, îl deprindem la crutare, în morală și în frățietate și îl apropiem mai strâns către noi părinții evanghelici ai lui. Prin acțiunea aceasta dovedim totodată, că ne iubim poporul, îl deșteptăm și-l ajutăm la traiu mai ușor, mai cinstit și mai potrivit cu obârșia lui.

Durere că și glasul acesta a sunat în pustiu. Abia am primit răspuns dela patru preoți de pe valea Izei.

Comitetul a fost silit să statorească acum el de sine programa prelegerilor pe luna Noemvrie pentru toate comunele de pe valea Vișeuului, unde tot anul nu s'a ținut până acolo nici una, și pentru toate comunele de pe valea Izei, dintre cari în Dragomirești, Săliștea de sus, Cuhea, Glod, Slătioara și în Săcel s'a ținut și peste an prin preoții locali.

În urma acestei programe și prin zelul mai multor preoți de pe valea Izei s'a ținut peste tot anul prin membrii despărțământului 61 prelegeri populare. Dintre aceste pe valea Vișeuului 20. Conferențarii au fost după profesiune: avocați 4 cu 15 prelegeri,

preot 1 cu una prelegere, învățător 1 cu 4 prelegeri. In cercul Izei 41 prelegeri ținute toate prin 9 preoți.

Conferențiarul agronomic al Asociației dl Aurel Cosciuc a ținut 3 prelegeri pe valea Izei și — cu ceea ce va urma acum la adunarea generală de astăzi — 3 pe Vișauă. De tot 67.

(Va urma)

MAI NOU.

Vestim confrărilor preoți arhidiecezani, că a sosit la Veneratul Ordinariat cîincvenalele sem. I din anul 1914, în suma de 98.755 cor. 34 fil. Impărțirea se va face după modalitatea din anul trecut.

Diverse.

Luni în 19 Ianuarie 1914 fiind sărbătoare „Botezul Domnului“, numărul proximal „Unirii“ va apărea Joi în 22 Ianuarie a. c. la orele indatinete.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Pentru sf. biserică din Sănpaul au binevoit a dăruii următorii: Partenie Moldovan din Șeușa de câmpie un rând de ornate bisericesti de culoare neagră cu flori de mătasă, o cruce de metal și un stihariu, Nicolae Murășan din Vidraseu un rând de ornate de culoare galbină cu flori și un stichariu, Toader Dălălău din Chirileu un potir de metal aurit cu toate celea aparținătoare, un prapur negru, Todora Dălălău din Chirileu un rând de ornate violet. Pentru sf. bis. din Buzdă-Beșineu au donat Ștefan Bogdan și soția un candelabru de sticlă cu 6 lumini. Mai mulți credincioși cu Toma Megyeș, Ioan Bogdan și Lina Bogdan 2 rânduri de ornate sacre unul negru, și unul galbin, Todora Bogdan cu alte femei 3 perdele la ușile altariului, vād. Catalina Bogdan 2 măsărițe de dantelă, iar pentru procurarea Mineiului celui nou au contribuit: vād. Catalina Bogdan 10 cor., Vasilie Găinariu 5 cor., Vasilie Megyes sen. 5 cor. și George Oancea 5 cor. pentru cari fapte creștinești în numele poporului credincios din Sănpaul și Beșineu le aduc marimoșilor donatori celea mai sincere mulțămite, rugând pe bunul Dumnezeu ca să le răsplătească, a mai putea contribui pentru înfrumusețarea sf. biserici și pentru mărirea lui Dumnezeu. Sănpaul la 25 Decembrie 1913. George Oancea, preot român.

Rescumpărare de felicitări. Dl Dr. Ioan Rațiu, profesor în Blaj, și-a rescumpărat felicitările de ziua numelui dăruind la fondul casei meseriașilor români din Blaj 10 cor.

Dl Vasile Ianza, protopretor în Petroșeni, și-a rescumpărat felicitările de anul nou contribuind la acelaș fond 20 cor.

Alegerea din Șieu. Primim următoarele la articolele despre „Alegerile congregaționale din Șieu“ publicate în Nrul 123 din 1913 și în alți 2 numeri din „Unirea“ comitetul partidului național din comitatul Bistrița-Năsăud constată următoarele:

Pactul, închiat în fața alegerilor congregaționale din comitetul nostru, a avut menirea de a servi interesele partidului nostru și de a scoate biruitori pe candidații noștri. Pentru acest pact luăm deplină răspundere în fața opiniei publice, îl judecăm

de un act politic corect și încununat cu rezultatul, că candidații noștri au fost aleși pe întreagă linia, iar alegătorii scutiți de eventualele șicane ale administrației.

Comitetul nostru a pus în candidație atât la Șieu cât și în celelalte cercuri bărbați cu caracter integru, din care unii servesc cauzele poporului nostru în adunarea comitatensă de zeci de ani, deci nu-i pot atinge expresiunile ofensatoare din articolul publicat de un anonim în „Unirea“.

Din ședința comitetului ținută în Bistrița în Bistrița în 3 Ianuarie n. 1914. Dr. V. Onișor, viceprezident. Dr. V. Manu, secretar.

NOTĂ. Așteptăm, ca corespondentul nostru să ne lămurească pe deplin în aceasta chestie, care nu se mai găta.

Red. „Unirii“.

Decorare. M. Sa Regele Carol a decorat cu „Răsplata Muncel“ cl. I pentru învățământ pe dl Victor Antonescu, inițiatorul turneului artistic în Ardeal precum și pe soția sa dna Mărioara Antonescu.

Aviz. — *Albumul Vlaicu.* — Aducem prin aceasta cu plăcere la cunoștința marei obște, că ideea noastră, de a cuprinde în un Album, toate amintirile scumpe, toate datele prețioase, din viața mult regretatului fiu al Ardealului nostru, Aurel Vlaicu, — este pe calea unei fericite întrupări:

Dl Alexandru Ciura, distinsul scriitor dela Blaj, a avut bunătatea a primi invitaerea noastră și a lua asupra sarcina de a scrie dsa frumoasa și jalnică lui poveste, de a arangea documentele, scrisorile, amintirile, fotografiile și tot bogatul material istoric rămas după scumpul nostru frate prea curând perdat.

Suntem fericiți când putem vesti acest lucru publicului românesc, fiind dinainte siguri, că scrierea dlui Ciura asupra lui Aurel Vlaicu, va fi o lucrare din cele mai merituose, mișcătoare și interesante, în literatura noastră transilvăneană.

Rugăm cu o cale pe toți cari au ceva date vrednice de însemnat, sau amintiri prețioase despre dragul nostru Vlaicu, — să le pună la îndemână dlui Al. Ciura, profesor, Blaj (Balázfalva), trimițându-i-le în cel mai scurt timp, ca să le poată folosi în firul lucrării pe care a început-o deja.

Cam pe finea lui Februarie nădăjdum a o vedea pusă în mâna publicului.

Ceice doresc a se abona la acest op, să grăbească a o face de pe acum. După apariție prețul de vânzare e mai ridicat.

Banii se trimit la banca „Ardeleana“ în Orăștie.

După ieșirea speselor de tipar, venitul merge tot la „Fondul pentru Monumentul Vlaicu“.

Orăștie, 15 Ian. n. 1914. Dr. Aurel Vlad, Dr. Romul Boca, editori.

Convocare. Prin aceste vă invita la adunarea generală a despărțământului Astrei numit Baia-mare. ce se va ținea în Baia-mare la 20 Ian. a. c. la orele 11 a. m. în sala cea mică a hotelului orășanesc.

Concert. Reuniunea română de cântări din Bistrița vă invită cu toată onoarea la „Concertul urmat de dans ce'l va aranja din prilejul vînirii la Bistrița a P. S. S. dlui Dr. Vasile Hosszu episcop Luni în 19 Ianuar st. n. 1914 în sala cea mare dela „Gewerverein“ cu concursul capelei militare a reg. Pr. 63 din loc sub conducerea măiestrului Hermann Klee.

Aviz. „Atragem atenția On. domni preoți asupra bogatului magazin de artă bisericască a lui Ladislau Gherman Wien, Mariahilfstrasse 96, unde se află de vânzare cu prețuri moderate tot felul de ornate și vase sacre (potire, cruci, cadelnițe etc.).

(1) 1—10

Concert și teatru. A doua zi de Crăciun a fost o zi de bucurie pentru credincioșii gr.-cat. români din frunțașă comună Șeitini.

În aceea zi s'a arătat publicului corul gr.-cat. reactivat prin harnicul și zelosul nou alesul învățător Petru Eugis.

Cuvântul de deschidere l'a rostit Rs. Domn Georgiu Maior protopop districtual și paroh local arătând prin o vorbire aleasă însemnătatea corurilor rurale, după care au urmat programa bogată, care a ținut până după 10 ore.

Ne-au emoționat monoloagele date cu atâtă precizie, precum și teatrul „Paza maicei“, în care rolurile s'au executat fără sfială încât au surprins pe cei de față, ce se poate atribui dlui Petru Eugis, învăț., care și-a arătat dexteritatea aleasă și pe terenul acesta.

Au încurs 383 cor. 32 fil. Spese au fost 279 cor. 86 fil. Venit curat 103 cor. 46 fil., din care sumă 29 cor. suprasolviri, ce s'au predat cassarului. Dansul a durat până dimineața, ducând fiecare participant suvenirii plăcute. Un parohian.

Programul „Serei orientale“ aranjată cu ocaziunea picnicului „Reuniunii Femeilor române din Blaj“, în 24 Ianuarie 1914.

1. Marș — Muzica.
 2. Corul teologilor.
 3. Jocuri românești executate de cinci fete.
 4. „The Bohemian Girl“ uvertură pentru trei vioare și pian, de M. V. Balfe.
 5. Jocul „Serpentin“ jucat de două domnișoare.
 6. „Cântece italiene“ solo bariton.
 7. „Dragoste cu toane“, pastorală în versuri de Goethe, trad. de St. O. Iosif. Persoanele: Eglea — Dș. Lucica Mureșian; Amiua — Dș. Vally Pop; Eridon — Ion Arieșan; Lamon — Ion Voicu.
- Jocurile din pieze le vor executa cinci fete.

8 Cotillon.

Emigrarea unui comitet comunal. În comitatul Bihor există o comună Tilocuș (Telkesd). Are o populație de 682 locuitori dintre cari 660 sunt români. Mizeria de sufer acești oameni a constrâns pe toți cei-ce sunt capabli de muncă, ca se emigreze rând pe rând și să-și ia drumul spre America.

În sat au rămas aproape numai femei, copii și — comitetul comunal. Acum s'a hotărît și acesta ca se emigreze Protopretorele cercual a primit anume în zilele acestea următoarea scrisoare dela Comitet: Cu regret Vă aducem la cunoștință, că renunțăm dela oficiul ce l'am avut la antistia comună căci pentru a ne asigura pâinea de toate zilele suntem siliți să părăsim țara. Vă rugăm, ca abdicarea noastră să o luați la cunoștință. Fără comentariu.

Premiile revistei „Luceafărul“. Cu numărul dela 1 Ianuarie 1914 deschidem un nou abonament la revista „Luceafărul“. Ca în trecut, administrația revistei oferă și de data aceasta însemnate favoruri celor cari plătesc abonamentul pe 1 an sau 6 luni de zile — până la 1 Februarie 1914.

Premiile-favoruri ce le oferim sunt pentru ceice ne vor trimite abonamentul pe 1 an întreg:

1. Octavian Goga: „Insemnările unui trecător“ (sau G. Murnu: „Iliada“, sau I. Agârbiceanu: „Arhanghelii“, roman).

2. Oct. C. Tăslăuanu; „Informații literare“.

3. O. Goga: „Poezii“ (prem. de Academia română).

4. Elena Farago: „Versuri“.

5. 7 tablouri-stampe în color, de pictori italieni (sau 3 tablouri-stampe de N. Grigorescu).

În afară de aceste premii vor primi scoarțele pe 1913 cu prețul de 1 cor. 50 bani în loc de 2 cor. 40 bani (trimitând prețul lor deodată cu abonamentul).

Cei ce ne trimit, până la 1 Februarie, abonamentul pe 6 luni au dreptul la 1 din premiile înșirate.

Pentru expediția premiilor să se trimită 60 bani (România 1 leu).

Cei ce ne vor face 4 abonamente pe pe 6 luni (plătite înainte) vor primi în afară de premiile înșirate (ce li se cuvin și abonațiilor dacă trimit abonamentul până la 1 Februarie) — și colecția revistei noastre pe 1912 gratuit.

Abonamentul: ediția simplă în Austro-Ungaria: 1 an 20 cor., 6 luni 10 cor. Pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 16 cor., 6 luni 8 cor. În România și străinătate: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor.

Ediția de lux: În Austro-Ungaria: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor. În România și străinătate: 1 an 32 cor., 6 luni 16 cor.

Revista „Luceafărul“ va introduce pentru anul 1914 însemnate îmbunătățiri, cari se vor anunța în numerele viitoare.

Administrația revistei „Luceafărul“
Sibiu (Nagyszeben).

Vinuri

În sticle închise de 1 litru se vind în casele unde e trafica cea mare (întrarea pe sub poartă).

Vinurile sunt procurate direct dela producătorii de vin.

Scopul meu este să servesc onoratului public, un vin bine administrat, bun și estin.

Vinurile sunt următoarele:

Vin de masă, de Celna, din 1913, 1 litru 1 cor.

Desert, Riesling de pe valea Murășului, din 1901, 1 litru 2 cor. — Carbenet de Ménes, din 1908, (roșu) 1 litru 2 cor.

Valoarea sticlelor nu este socotită în prețurile acestea.

Fiecare sticlă o socotesc cu 30 fileri, și le reprimesc întregi, în același preț.

Iuliu Kelemen.

(4) 2—3

Sirolin
„Roche“

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație

În morburile de plămâni,
Cataruri bronchiale,
Tusă convulsivă,
Scrofuloza copiilor.

Se află în toate Apotecile
cu 4 Coroane sticlă.

Partea Literară.

Românii din Moravia.

(Continuare).

Lina, carea stătea nerăbdurie în fe-reastă, văzu cu mânie cum coboreau cei trei în deplină armonie pe poteca frumoasă. Ea ar fi sorbit-o pe Ioana într-o lingură de apă, dacă ar fi putut-o.

„Oare unde merg cu cerșitorul cel bătrân?“ zise ea în sine. Apoi părăsi casa. Cu o curiositate răutăcioasă se furișă după ei de departe. Calea lungă ce duce la țăr-murul Becivei nu o obosi de loc, ci nemul-țumită de isprava ce a făcut și plină de invidie îi petrecu pe cei doi și îndărăpt.

Intr'aceea soarele apuse după munți. Nu departe de locuința Ioanei, Iosif își luă adio dela iubita sa, pentru că nu voia să mărească eventualele presupuneri ale su-rorilor sale, cari nu știau unde se află, cu-prinse deci gingaș pe Ioana și o sărută cu drag. Atunci ochii celei ce îi păzea pe fu-riș, steliră odată și asemenea unui mistreț vulnerat trecu pe neobservate pe dinaintea fericiților îndrăgostiți se repezi cu răsufierea oprită în casa sa, apucă un tăciune de pe vatră, fugi infuriată pe cărare la deal și aruncă tăciunile pe coperișul căscioarei ri-valei sale. Focul nimicitor se întinsă re-pe-de prin șindilele uscate și cuprinse în scurt timp întreg coperișul; para sfârșia înspăimântător în amurg; — și făcătoarea de rele alergă cu o bucurie grozavă spre locuința sa.

Cine ar putea descrie spaima ce i-a cuprins pe bieții îndrăgostiți treziți din vi-surile lor frumoase de priveliștea înspăimân-tătoare a focului? „Scapă-mă, ceriule, sca-pă-mă!“ gemu Ioana și-l trase pe iubitul ei spre căscioara sa cuprinsă de flăcările mi-stuitoare. Aproape amețiți se repeziră în căsuță, ca să scape cât biată mai e de scăpat, căci celiba de lemn era ca pierdută în pustietatea aceasta.

Dar iată! chiar atunci veni oaspele Ioanei, (drachenbanner) ucigașul bălaurului pe carul său înfricoșat, plutind în albastrul ceriului, sângurul ochiu ce-l avea se părea un punct negru, și era asemenea unui vultur ce se aruncă asupra unui miel. După el se ivi o dungă lungă de nor de ploaie. Când văzu el flacăra dela casa celeia ce l'a găz-duit atât de bine, stătu plutind deasupra a casei și porunci bălaurului să se învârtă deasupra casei. Și cum se învârtea bălau-rul se desfășurară norii de pe trupul său și din toate părțile ceriului alergară norii adu-cători de ploaie și se alăturară la ceilalți. Într'un moment se întunecă cerul cel mai înainte curat. Deodată se porni o ploaie torențială, un adevărat potop de apă, care stânse dintr'una focul, iară torenții de apă se repeziră spre casa Linei și o duseră cu sine ca pe o găoace goală de melc.

Livada se prefăcu deodată într'o mare puternică, asvârlind în coace și în colo pe făcătoarea de rele spre înfricarea celor de asemenea ei.

Pe podul din Praga.

Abunăseama că e cam curios, cum poate să aibă un popor atât de deosebit de lumea cealaltă prin obiceiurile sale munte-nești, cum sunt valahii din Moravia, unele povestiri cari stau în legătură cu Praga. Aceasta însă se poate explica prin faptul că și valahul este asemenea vecinului său, slo-vacul, un călător veșnic care cutrieră țara întreagă ca legător de ciubară și drotar, și cunoaște foarte bine oamenii și ținuturile din apropierea țărișoarei sale. El este un comerciant foarte modest, duce la țară iască, hart, cuțite simple pe cari le folosesc mai cu seamă în Hana, vase de lemn și caș. Marfa și-o espune pe la marginea orașelor ori la locuri mai cercetate. De butucă (ta-rabă) îi servește pardoseala, ori o roabă simplă, iară el așteaptă pacient cu pipa în gură, de multe ori zile întregi, până îi vine un mușteriu. Invențiunile timpului modern îi cauzază însă pagube considerabile în me-seria sa, lemnușele au scos din folosință cremenele, pe care-l vindea mai înainte, iară țigările moderne pipele sale de junipăr atât de căutate mai înainte. Și din pricina aceasta se pare că el nici nu mai cercetează așa des capitalele Viena, Brünn și Praga ca de altă dată. Că apoi astfel de călători știau se povestească multe mi-rozenii despre turnul bisericii s. Ștefan, despre podul din Praga, și despre bălaurul din casa orașului Brünn, e foarte clar pre-cum e ușor de înțeles și aceea că apoi po-porul a mai adaus multe la aceste. Iată felul întocmai cum povestesc valahii o po-veste în care e vorba de podul din Praga:

„A fost odată un om care visă, că el trebuie să meargă la Praga, căci pe podul din Praga va afla o comoară. Omul povesti femeii sale visul. Iară femeia îi zise: „Cel ce crede în vise, acela fuge după umbră și aleargă după vânt“. Dară visul se repetă adeseori și când văzu că nu mai poate scăpa de el, își luă bani de drum și porni spre Praga.

Sosit acolo se duse curios la pod, căută bine pe jos, ca să afle comoara. Tot umblă în coace în colo, dară nu află nimica. Su-părat, că a pierdut atâta timp înzădar cu călătoria și că și-a mai cheltuit și banii, se hotărî se meargă acasă. Când era dincolo de pază, auzi deodată cum îl agrăi soldatul zicând: „Omule, ce tot umbli în coace și în colo, că te-am văzut de nenumărate ori tre-când podul acesta?“ Omul răspunse: „D'apoi dragul meu, n'am avut pace în somn; visam tot mereu ca să mă duc la Praga, căci acolo voi afla o comoară pe pod. Și fiindcă visul mă tot muncea, m'am gătat de drum. Fe-meia mă sfădi și mă înfruntă, să nu cred visurilor și să nu cheltuesc banii zădarnic. Credeam, că tot trebuie să fie ceva în visul acesta, dar acuma văd că nu-i nimic.“ — „Așa-i dragul meu, dacă crede omul visu-rilor“ — răspunse soldatul „așa am visat și eu odată, că trebuie să mă duc în casa cu-tare, nrul cutare, căci în cuptor s'ar afla o comoară; să mă duc numai acolo, că dea-bunăseama o să pun mâna pe ea. Dacă mă duceam poate că și eu pățeam ca Dta!“

(Va urma)

Iuliu Maior,
profesor.

Religiositatea și cultura.

După Fr. Xav. Wetzel.

Trad. de I. Belu.

(Continuare).

Zice Voltaire: „Cugetați-vă, filozofați numai până când voiți, bateți-vă capul pentru constituția cea mai bună, dar de vreți să guvernati chiar și numai un orașel, trebuie să aibă religione. Din cauza aceasta — continuă, — văd animale în unii principii ori în sfetnicii lor, dacă le lipsește condițiunea aceasta, cari flămânzind m'ar îmbueca numai decât, dacă așa ajunge în ghiarale lor și după grozăvenia aceasta niciodată nu și-ar aduce aminte, că au făcut un păcat scârbos.

Astfel vorbește Voltaire străbunul necredinții moderne; astfel vorbește Voltaire, care din toate face batjocură, din Dumnezeu, om și din natură; astfel grăiește Voltaire, care a răs o vieată întreagă de moarte, și-a bătut joc de iad, dar în pragul morții se cutremură de frică; astfel vorbește Voltaire a cărui ură drăcească față de Hristos și față de creștinism își afla răsunset în poziția: „Jos cu infama“ (adecă biserica catolică).

Și zisele lui Voltaire le vedem scrise cu litere de sânge în istoria Franciei, ca să nu mai vorbim și de alte țări. În țara aceasta a Voltairilor dela începutul lui Iulie 1789 până în Oct. 1795 sau adus 15.479 de legi! (Cincisprezece mii patru sute șaptezecisimouă). Cu ce rezultat? Cu învățătura, că legile aduse fără Dumnezeu și fără credință nu plătesc nimic.

Dacă prin necredință se nimicește orice ordine, nici ordinea socială și înaintarea culturală nu poate exista, decât numai având de bază credința. Căci altmintrelea creeze omul cât va crea, va fi zădarnic, lipsind baza, care susține edificiul; lipsește legătura, care să ție păreții și să umple lacunele — și aceasta bază și legătură e credința și religionea.

Căci moravurile atât a popoarelor, cât și a indivizilor, vor deveni mai blânde și mai cizelate, numai prin credință, și tot cu ajutorul credinței își vor însuși neamurile un spirit mai luminat, o inimă mai nobilă — și vor putea intra în șirul popoarelor culte.

Se considerăm la punctul acesta relațiunile poporului celui mai cult din evul vechiu. Dintre popoarele dinainte de Hristos cei mai culți au fost Grecii, iar Athena a fost orașul cel mai civilizată a vechimii.

La voi moravurile-s nelintinate

Trăiește știala, iar buzele vorbe necu-
[viincioase nu exprimă

zice Oedip în drama lui Sofocle. Să vedem ce flori a răsărit din cultura greacă? Vom vedea, că baza și scopul științelor și artelor grecești, adevăratul lor conținut și suprema lor problemă dela început până la punctul cel mai înalt de dezvoltare a fost religiositatea poporului, și cinstirea zeilor. Chiar și poeziile renumitului Pindar, sunt străbătute de un accent serios de religiositate; Herodot magister historiae, în toate evenimentele din istoria omenimii descoperă mâna dumnezeirii; Thukidide deși a studiat în școala filozofilor, cari negau existența lui Dumnezeu, recunoaște conducerea destinului omenesc de o dumnezeire supremă, și se plânge pentru scăderea evlaviei. Sofocle cel mai mare dramaturg al Grecilor, rămâne cre-

dincios zeilor. În sfârșit cei cari au citit operele celor mai mari filozofi greci, alui Aristotel și Plato, vor recunoaște cât să apropie filosofia acestora de vederile noastre creștine. Adăugând la icoana aceasta a evului vechiu și alte multe, vom vedea, că religiositatea umblă mână în mână cu cultura, iar în ea privește dezvoltarea omenimii acestea două concepții se întregesc reciproc.
(Va urma.)

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela:
V. I. Petroșeni pe 1913. — G. V. Inoc pe 1914 sem. 1-iu. — Beica mayh. pe 1913. — Dr. I. N. Gherla pe 1914 patrarul prim. — Aghirez pe 1/7 1910—31/12 1913. — Dr. P. F. Gherla pe 1914. — Dr. L. P. Abrud pe 1914. — Cioara (Notig) pe 1/5 1909—1/11 1910. — G. C. Zernești pe 28/2 1913—28/2 1914. — Tohanul vechiu pe 1914 sem. 1-iu. — Veseuş pe 1913. — Geoagiul de jos pe 1914. — X. Y. Z. pe 1/7 1910—1/9 1911. Deci restanța mai este pe timpul din 1/9 1911 până în 31/12 1913 și an 1914. Pentru fondul ziaristilor îi vom străpune. — *Bărbătenii de jos* pe 1914. — *Jucul de jos* pe 1914 sem. 1-iu. — *Sajósziván* pe 1914 patrarul prim. — *Nagyludas* pe 1/4—31/12 1902. Binevoii a grabi cu achitarea restanței. — *Budinț* pe 1914. — *Riciul de Câmpie* pe 1913. — *Reghinul săsesc* pe 1914. — *Pintic* (Teaca) pe 1911. — *G. C. Vlădeni* pe 1914 sem. 1-iu. — *Il. Epp. Gherla* pe 1914 sem. 1-iu. — *Berchiș* (Iara) pe 1913. — *Nagykomlós* pe 1914. — *Dr. E. B. Teaca* pe 1913. — *Bădon* pe 1914 patrarul prim. — *Mineșul de Câmpie* pe 1911 sem. 1-iu. — *Izgar* pe 1914. — *Felső-szeliste* pe 1912 patrarul al doilea și treilea. Cu datul 6/I. a. c. V'am avizat și separat despre starea abon. — *Dr. I. R. Lugoș* pe 1914 sem. 1-iu. — *I. I. P. Arad* pe 1914. — *Bernadea* pe 1913 sem. 2-lea. — *Cehalul rom.* Foiaia Vă merge. Adresa se va schimba mai târziu. — *Bazna* pe 1/7 1910—1/9 1912. Aveți dreptate. Peste plățirea din 1/5 1912 s'a trecut din greșeală. — *V. M. Orade* pe 1/10 1910—1/11 1911. Vă rugăm și pentru restul 1/11 1911—31/12 1913. — *Gherța mică* pe 1913. m *Blagea* pe 1914 sem 1-iu. — *Mureșântana* pe 1899—1/3 1903. Pe cupon în față a fost scris una, pe dos alta. Așteptăm lămuriri. — *Hărțau* pe 1914 sem. 1-iu. — *Turț* pe 1914 sem. 1-iu. — *Ghimeșfaget* pe 1914. — *Ghereușa* pe 1914. — *Sânbenedic* pe 1913. — *Dr. S. Ch. Agnita* pe 1914. — *Salamás* pe 1914. — *Reun. lect. Năsăud* pe 1914 sem. 1-iu. — *Clujmănăstur* pe 1911 și din 1912 până în 1-a Martie.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Licitațiune.

Curatorul bisericesc gr. cat. din Tic vinde cu licitația publică părul păduri estensiune de 31.92 jug. cat. prețuit în 4919 cor. — Prețul de strigare 4920 cor. Vadiu 10%. Licitațiunea să va ținea în cancelaria parohială din Tic la 8 Februarie 1914 după amiaz la 2 ore.

Condițiunile de licitație să pot cerca zilnic în aceeaș cancelarie.

Curatorul bisericesc.

Tic la 10 Ianuarie 1914.

Emil I. Marcu
preot.

Ștefan Moldovan
curator primar.

(2) 1—2

Cel mai bun izvor de comandat viță de vie cu rădăcină sau netede, ca

Berlandieri Riparia Teleki

oiuri de plantațiuni cu rădăcină este

Administrația de viticultură

TELEKI ZSIGMOND

in Villány (Comit. Baranya)

Cereți Catalogul nostru cel mare, ilustrat.

(3) 1—10

Paturi de fer,

de aramă și jumătate aramă, paturi de copii, zițuri de căruță, sicrie de noapte, closete pentru odăi, spălător, stativ de haine, cuiere, cluscă pentru șoareci și cloțani, matrațe pe coarde și sârmă de oțel, așezate pe rame de lemn și fer, perdele și cadre de aramă, țesături de drot, paravane pentru cuptoare, ținătoare de cărbuni și lemne, vâtrae, lopeți și alte unelte pentru focărit, dimpreună cu stativ, pat-canape de fer contractabile, dimpreună cu saltea de sârmă, divanuri șcl. Aranjamente de hotel, spitale, restaurante, de grădini șcl. liferează în prețul cel mai moderat

Garai Károly

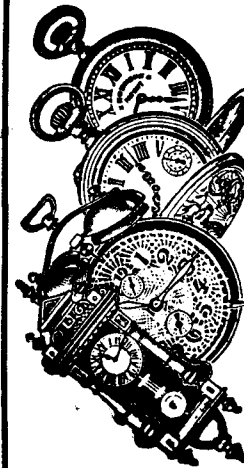
pregătitor de mobile de fer și aramă în
A R A D.

(66) 7—52

9—12

8 zile de probă

trimit la ori și cine în schimb, sau pe bani, pe lângă rambursă:

Ceas American de Nichel K 2-80
 > Patent Cap de cal K 3—
 > Goldin-American K 3-50
 > Cap de cal-Drumferat K 4—
 > Duplu-Cap de cal K 4-50
 > Noted-de Oraș K 5—
 > Cop. dupl. Imit. argint K 6—
 > De aur de 14 carate K 18—
 > Original-Omega K 20—
 > Wecker-Concurrent, obdus cu Nichel 20 cm. înalt K 2—
 > W. cu marca Junghans K 3—
 > > Radium K 4—
 > > cu 2 sonării K 5—
 > > cu 4 > K 6—
 > > cu muzică K 8—
 > > cu muzică K 8—
 > > cu muzică K 10—
 > > cu muzică și baterie K 14—
 > Rotund cu Sonărie K 6—

— Garanție în scris pe 3 ani. —

Spedare pe lângă rambursă.

MAX BÖHNEL

Wien. IV. Margarethenstrasse 27/671.

Prețcurant original de fabrică, gratis.

Înainte de ce ai cumpăra

Altoi de viță de vie,

VIN

Pomi, ori arbori de decor,

cere în interesul propriu Prețcurantul nostru ilustrat. care conține pentru ori și cine multe lucruri folositoare.

ADRESA: **Sücs Sándor fia**

szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.

BIHARDIÓSZEG.

(70) 5—16

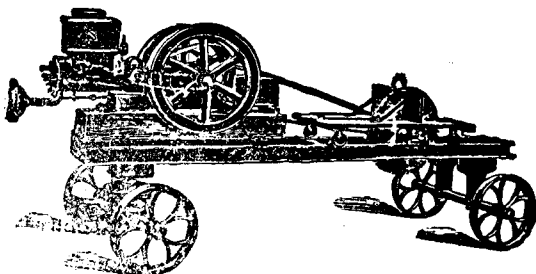
In atențiunea tăetorilor și-a
comersanților de lemne!

Inainte de a-ți providea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu
fireze și bărzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

(67) 7-13

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandită:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
vieța noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat
220 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schutzensapothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârciurilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găuși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște ginjiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
rane, orbaț, beșici provenite din ferbințea, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. In contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5 60 K.

La comande mai mari se dă rabat cuvenit. (68) 7-25

Se află de vânzare.

Portretul Esceleției Sale **Dr. Y.
Mihályi** arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Sewinarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 4⁵/₁₀ cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Csnădiei 1-5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plăte simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
finea anului 1912 K. 5,456,645-67
Capitale asigurate pe viață achitate 5,458,689-43
Starea asiguratilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183.667,241-
} viață „ 11.740,710-
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400-

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(19) 109-?

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopot și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric 43. 31-52

elopotele găurite

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjusturi de fier bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte,
îndată ce clopotele sunt bătute de o
lature prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
provăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 gk. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preadjustarea clopotelor
vechi cu adjustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toaca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.